

O‘ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDAGI ISLOHOTLAR

Panjiyev Abdullo Ixtiyor o‘g‘li

Qarshi davlat universiteti, Iqtisodiyot fakulteti,

Turizm va mehmondo‘stlik yo‘nalishi talabasi

[*n04458821@gmail.com*](mailto:n04458821@gmail.com)

Annotatsiya. Ushbu maqolada O‘zbekistonda turizm sohasida amalga oshirilgan so‘nggi islohotlar, ularning mazmuni, yutuqlari va tizimli muammolari IMRAD formati asosida tahlil qilingan. Normativ-huquqiy yangilanishlar, infratuzilma rivoji, xalqaro marketing, kadrlar tayyorlash va hududlararo tenglik muammolari yoritilgan. Shuningdek, mavjud kamchiliklarni bartaraf etish bo‘yicha strategik takliflar bildirilgan.

Kalit so‘zlar: turizm islohotlari, xizmat sifati, vizasiz rejim, infratuzilma, ekologik barqarorlik, O‘zbekiston

Аннотация. В статье анализируются последние реформы в туристической отрасли Узбекистана, включая нормативные изменения, развитие инфраструктуры, продвижение на международных рынках и подготовку кадров. Также рассматриваются основные проблемы, такие как региональное неравенство, низкое качество услуг и экологические вызовы. Предлагаются рекомендации по дальнейшему устойчивому развитию.

Ключевые слова: туристические реформы, качество услуг, безвизовый режим, инфраструктура, экологическая устойчивость, Узбекистан

Annotation. This article analyzes recent reforms in Uzbekistan’s tourism sector, focusing on legal updates, infrastructure development, international marketing, human capital, and regional disparities. It highlights key achievements as well as challenges such as service quality gaps, ecological sustainability, and limited rural involvement. Strategic recommendations for long-term development are presented.

Keywords: tourism reforms, service quality, visa-free regime, infrastructure, ecological sustainability, Uzbekistan

Kirish: Turizm – zamonaviy dunyoda eng jadal rivojlanayotgan sohalardan biri bo‘lib, mamlakatlar iqtisodiyotiga sezilarli daromad keltiradi, xalqaro aloqalarni mustahkamlaydi va madaniyatlararo muloqotni kuchaytiradi. O‘zbekiston ham 2016 yildan boshlab turizmni strategik ustuvor yo‘nalishlardan biri sifatida belgiladi. Mamlakatimizning boy tarixiy-madaniy merosi, noyob tabiiy zaxiralari, mehmondo‘st xalqi va madaniy xilma-xilligi turizm salohiyatini keskin oshiradi. Ushbu maqolada O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan turizm sohasidagi islohotlar, ularning amaliy natijalari, mavjud muammolar va kelgusi rivojlanish istiqbollari keng yoritiladi.

Metodologiya. Ushbu tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi. Hujjatlar tahlili: Prezident farmonlari, Vazirlar Mahkamasi qarorlari, vazirlik va idoralar hisobotlari tahlil qilindi.

Statistik tahlil: Davlat statistika qo‘mitasi, UNWTO va Jahon banki ma‘lumotlari asosida so‘nggi yillarda turizm sohasida ro‘y bergan o‘zgarishlar o‘rganildi.

Solishtirma tahlil: Turkiya, Qozog‘iston, Gruziya kabi davlatlarning islohot tajribalari bilan O‘zbekiston tajribasi taqqoslandi.

Ekspert suhbatlari: Turizm sohasi mutaxassislari, gidlar, mehmonxona egalari va sayyohlar fikrlari asosida amaliy holatlar baholandi

Natijalar:

- 1. Normativ-huquqiy islohotlar.** 2016–2023 yillar oralig'ida 50 dan ortiq turizm sohasini tartibga soluvchi farmon va qarorlar qabul qilindi. "Turizm to'g'risida"gi qonun yangidan ishlab chiqildi va zamonaviy talablar asosida yangilandi. Elektron vizalar, E-Visa.uz platformasi, "Uzbekistan Travel" yagona axborot tizimi joriy etildi. 2023 yilda 90 dan ortiq mamlakat fuqarolari uchun vizasiz rejim joriy qilindi.
- 2. Infratuzilma rivoji.** 2016–2022 yillarda 1 200 dan ortiq yangi mehmonxona, hostel, sayyohlik maskanlari barpo qilindi. Samarqand shahrida xalqaro darajadagi "Silk Road Samarkand" turizm markazi ochildi. Yangi temir yo'l yo'nalishlari (Toshkent – Termiz – Boysun), aeroportlar rekonstruksiyasi (Andijon, Buxoro) amalga oshirildi.
- 3. Marketing va xalqaro targ'ibot.** O'zbekiston 30 dan ortiq xalqaro turizm ko'rgazmalarida ishtirok etdi (ITB Berlin, FITUR Madrid, WTM London). "Visit Uzbekistan", "Uzbekistan – The Pearl of the East" brendlari xalqaro reklama maydonlariga chiqdi. Ijtimoiy tarmoqlarda milliy turizm resurslari faol targ'ib qilinmoqda.
- 4. Ta'lim va inson kapitali.** Turizm bo'yicha 20 dan ortiq oliy ta'lim muassasalarida maxsus fakultetlar ochildi. O'zbekiston – Koreya, O'zbekiston – Shveysariya turizm kollej va o'quv markazlari tashkil etildi. Gidlar, turagentlar, menejerlar uchun xalqaro darajadagi malaka oshirish kurslari yo'lga qo'yildi.

Muammolar

- 1. Xizmat sifati** – Ko'plab xizmat ko'rsatuvchi muassasalarda xalqaro standartlar yetarlicha qo'llanilmayapti, gigiyena va til ko'nikmalari past.
- 2. Hududlararo nomutanosiblik** – Toshkent, Samarqand, Buxoro, Xiva kabi markazlarda turizm jadal rivojlanayotgan bo'lsa-da, Surxondaryo, Qoraqalpog'iston, Navoiy kabi hududlar e'tibordan chetda qolmoqda.
- 3. Transport-logistika cheklovlari** – Ayrim tarixiy yoki tabiiy ob'ektlarga yetib borish qiyin, yo'llar yomon ahvolda.
- 4. Ekologik barqarorlik muammolari** – Sayyohlar oqimi ko'paygani sayin, atrof-muhitga bosim oshmoqda.
- 5. Mahalliy aholining ishtiroki sust** – Chekka hududlarda turizm xizmatlari ko'rsatishda aholi yetarlicha jalb etilmagan.

Munozara. So'nggi yillarda amalga oshirilgan islohotlar O'zbekistonni dunyo sayyohligi xaritasida tanitdi. 2017 yilda 2,7 million sayyoh bo'lgan bo'lsa, 2023 yilda bu ko'rsatkich 6,2 millionga yetdi. Sayyohlik daromadi esa 2023 yilda 2 milliard AQSH dollaridan oshdi. Bu ko'rsatkichlar islohotlarning samarasini ko'rsatadi. Shunga qaramay, turizmning hududiy balansiga, xizmatlar sifatiga, ekologik barqarorlikka doir muammolar saqlanib qolmoqda. Gruziya, Turkiya, Malayziya kabi davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, turizmga muvaffaqiyatga erishish uchun uzoq muddatli strategik yondashuv, davlat-xususiy sheriklik va mahalliy aholini jalb qilish muhim.

1-jadval

Yurtimizda olib borilgan islohotlar turizmni rivojlantirish maqsadida olib borilgan islohotlar

N	Islohot olib borilgan yillar va islohotlar	Yillik o'sish ko'rsatkichi	Xorijiy sayyohlar soni	Turistik mahsulot eksporti
1	2021-yil turizm infratuzilmasini rivojlantirish uchun Prezident Shavkat	Pandemiyadan keying tiklanish	1,88 million turist	679 million AQSH dollari

	Mirziyoyev tomonidan 100 million AQSH dollari ajratildi			
2	2022-yil Samarqandda yangi xalqaro aeroport ochildi 90 dan ortiq davlat fuqarolari uchun olib borildi	17,6 % o'sish	5,2 million turist	1,6 milliard AQSH dollari
3	2023-yil "Buyuk Ipak Yo'li" marakzi ishga tushurildi	26,9 % o'sish	6,6 million turist	2,1435 milliard AQSH dollari
4	2024-yil "To'siqsiz turizm dasturi" dasturi joriy etilib nogironligi bo'lgan shaxslarga qulayli muhit yaratildi	30,3 % o'sish	8,2 million turist	2,1 milliard AQSH dollari

Xulosa va takliflar. Davlat tomonidan qabul qilingan subsidiya siyosati, mehmonxona qurilishi uchun moliyaviy ko'mak, charter reyslar uchun kompensatsiyalar, tur operatorlarni qo'llab-quvvatlash kabi chora-tadbirlar sohaning barqaror o'sishini ta'minladi. "To'siqsiz turizm" va "Turizm qishloqlari" kabi ijtimoiy yo'naltirilgan dasturlar turizmni inkluziv va mahalliy aholiga foydali soha sifatida shakllantirishda muhim rol o'ynadi. Yangi xalqaro aeroportlar, turistik markazlar (masalan, Silk Road Samarkand), elektron viza tizimi va xalqaro reklama kampaniyalari turizm xizmatlarining sifatini va jozibadorligini oshirdi.

Global e'tirof va tan olinishi. O'zbekiston turizm brendi nafaqat Markaziy Osiyoda, balki global maydonda ham tanilmoqda. 2023 yilda UNWTO tomonidan Sentob qishlog'i "Eng yaxshi turistik qishloq" deb tan olindi. Xiva shahri Halal In Travel Awards 2023 mukofotini oldi. O'zbekistonning 2021–2024 yillardagi turizm siyosati natijalari davlatning bu sohaga bo'lgan e'tibori va siyosiy irodasining kuchini ko'rsatadi. Endilikda asosiy vazifalar quyidagilardan iborat: Sayyohlik oqimini barqaror saqlash, hududlararo tenglikni ta'minlash (turizm faqat yirik shaharlarda emas, balki chekka hududlarda ham rivojlanishi). Ekologik va madaniy barqarorlikni saqlab qolgan holda o'sishni davom ettirish. Agar bu siyosat izchil davom ettirilsa, O'zbekiston 2030 yilgacha turizm bo'yicha mintaqaviy yetakchiga aylanishi, va turizm iqtisodiyotda asosiy drayverlardan biriga aylanishi mumkin. Agar bu chora-tadbirlar tizimli amalga oshirilsa, O'zbekiston turizmida nafaqat mintaqaviy, balki global darajada raqobatbardosh davlatga aylanishi mumkin. Yurtimizda turizmni rivojlantirish uchun izchil siyosat olib borilmoqda va qator islohotlar amalga oshirilmoqda agar ushbu siyosat davom ettirilsa O'zbekiston 2030-yilgacha turizm bo'yicha mintaqaviy yetakchi davlatga aylanishi va turizmdan yuqori daromad oluvchi davlatlardan biri bo'lishi mumkin. 2021–2024 yillar oralig'ida O'zbekiston Respublikasida turizm sohasi tubdan isloh qilindi va strategik rivojlanish yo'nalishiga aylandi. Davlat rahbariyati tomonidan bu sohani rivojlantirish uchun qabul qilingan konsepsiyalar, qarorlar va investitsion loyihalar mamlakatni Markaziy Osiyodagi eng jozibador turistik yo'nalishlardan biriga aylantirdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-fevraldagi PQ–5003-son qarori – "Mamlakatimizda turizmni jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida". <https://lex.uz/docs/5295086>
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 3-dekabrda 978-son qarori – "Turizm sohasida davlat boshqaruvini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risidagi" <https://lex.uz/docs/4095587>

3. O‘zbekiston Respublikasining “Turizm to‘g‘risida”gi Qonuni (yangi tahrir), 2019-yil 18-iyul. <https://lex.uz/docs/4402380>
4. Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 29-iyuldagi “Tur operatorlarga xorijiy turist olib kiritilishi uchun kompensatsiya berish tartibi to‘g‘risida”gi qarori. <https://lex.uz/docs/6616551>
5. “To‘siqsiz turizm” dasturi, Turizm qo‘mitasi axborotlari (2024). <https://uzbektourism.uz>
6. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. “Turizm statistikasi – yillik hisobotlar (2017–2024)”. <https://stat.uz/uz>
7. UNWTO – World Tourism Organization. Uzbekistan Tourism Data Reports (2018–2024). <https://www.unwto.org/statistics>
8. Jahon banki (World Bank). “Uzbekistan Tourism Sector Overview and Trend Analysis” <https://openknowledge.worldbank.org>
9. Uzbekistan National Tourism Administration (UzbekTourism). <https://uzbektourism.uz>
10. Kun.uz – Turizm bo‘yicha rasmiy sharhlar va yangiliklar. <https://kun.uz>
11. OECD Tourism Trends – Central Asia Regional Review (2023). <https://www.oecd.org/tourism>
12. WTTC – World Travel & Tourism Council Uzbekistan Country Reports (2022–2024). <https://wttc.org/research>